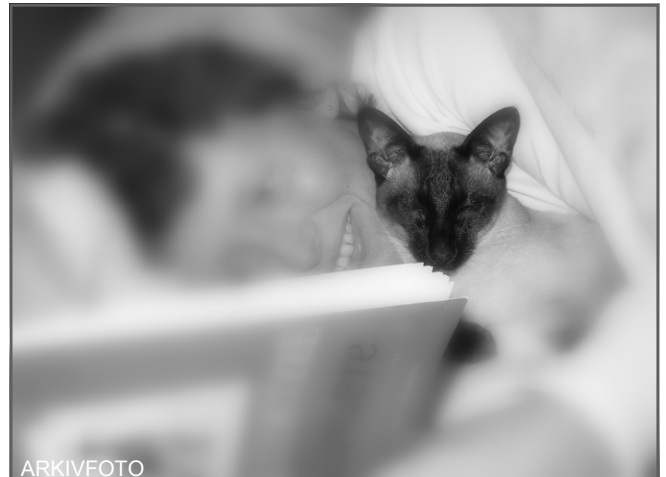

Hjælp, min kat elsker mig!

Har katte følelser?

Dumt spørgsmål måske, for alle som har kat. En glad kat er umulig at forveksle med en sur kat, lige så lidt som det er muligt at tage fejl af en vred kat og en kat, som elsker sin kammerat. Ellers sin ejer. Men har de følelser på samme måde, som vi mennesker har følelser? Ja, siger forskere og veterinærer, og høster både lovord og hård kritik. Men hvorfor er spørgsmålet om dyrs (og kattes) følelsesliv kontroversielt?

Af Connie Garfalk

I et evolutionsperspektiv er det ikke længe siden, vi mennesker krøb ned fra træerne og begyndte at gå oprejst.

Det var en spæd start på udviklingen mod det menneske, vi er i dag, men vi begyndte ikke med tomme hænder. Med os i bagagen havde vi vores hjerne, den vi havde arvet fra pattedyrene. Det var altså ikke sådan, at vi fik uddelt en helt ny hjerne, da vi tog afsked med dyreriget.

– Emotionerne, eller følelserne, ligger i en primitiv del af hjernen, og de er lige godt udviklet hos pattedyrene som hos os mennesker, siger veterinær Geir Erik Berge ved Nordberg dyreklinik i Oslo.

– En kat kan for eksempel føle alt det, vi føler, kærlighed, jalousi, frygt, had, venskab, glæde, sorg og så videre. Vi mennesker har en mere avanceret hjerne, fordi vi har fået storhjernen ovenpå. Her ligger blandt andet evnen til analytisk tænkning, men som de fleste af os har erfaret, kan vore følelser meget sjældent styres af fornuften, siger veterinær Berge.

Hjernen hos pattedyrene er på en måde vores grundhjerne, og i den ligger de fleste af vore grundlæggende funktioner.

Videnskabeligt belæg

Veterinær Berge er på ingen måde alene om at hævde, at pattedyr har et lige så veludviklet følelsesliv, som vi mennesker har. Forskere, som stude-

rer emotionernes biologi, en videnskab der endnu bare er helt i startfasen, er enige så langt, at emotionerne har deres udspring fra en primitiv del af hjernen, som ligger under cortex (hjernebarken), områder som er blevet bevaret på tværs af arter og har fulgt os op gennem udviklingen.

Forskere, som arbejder med neurokemi, de kemiske processer i hjernen, har også fundet en række lighedstræk mellem den menneskelige hjerne og pattedyrenes. For eksempel udskiller rotter, der leger, store mængder dopamin, et stof som forbindes med glæde og opstemthed hos mennesker. Et andet eksempel er hormonet oxytocin, som forbindes med seksuel aktivitet og binding mellem mor og barn hos mennesker (det udløses blandt andet, når mødre ammer deres børn). Det ser ud til at have den samme effekt hos pattedyr som hos mennesker. C. Sue Carter, neurologisk forsker ved Universitetet i Maryland, USA, har studeret jordrotter (som er monogame). Når de «tænder» og starter deres livslange forhold til den udkårne, udløses oxytocin, og de får en adfærd, som i høj grad ligner den adfærd, mennesker udviser, når de er forelskede.

– Hvis du tror på evolution ved naturlig selektion, hvordan kan du da tro, at følelser pludselig bare dukker op hos os mennesker helt ud af det blå? spørger neuroforsker Steven Siviy ved Gettysburg College i Pennsylvania, USA.

Følelser og penge

Selv om der efterhånden begynder at komme stadig mere videnskabeligt belæg for, at pattedyrene har den samme kapacitet for følelser, som vi mennesker har, er der fremdeles mange, der advarer mod at drage sammenligningen for langt.

«Vi må ikke menneskeliggøre dyrene,» siger de.

I artiklen «Do cats have emotions?» skriver Sarah Hartwell, at de som benægter, at dyr har følelser på linje med os mennesker, kan være motiverede af økonomiske motiver. Hvis man godtager, at dyrene har samme type følelser som os, bliver det straks vanskeligere at udføre medicinske eksperimenter på dyr i laboratorier. Så vil man skulle tage hensyn til forsøgsdyrene på en helt anden måde, både i fysisk og psykisk forstand. Dette vil selvsagt gøre det mere kostbart at bruge forsøgsdyr – hvis man skal have egnede bosteder til dem, dyrepassere, som giver dem den emotionelle respons, de behøver, samt ikke mindst tage hensyn til deres smerte og frygt når man udfører forsøgene.

Alligevel vinder opfattelsen af, at dyr har samme type følelser som mennesket, stadig mere terræn blandt forskerne. Men hvad betyder det i praksis, at dyr deler følelser med os?

– Det betyder, at dyrene ikke bare er objekter, som vi kan gøre hvad vi vil

med, siger biolog Marc Bekoff ved University of Colorado, USA. Han har forsket længe i dyrs adfærd og følelseliv, og i sin nyeste bog, «The Smile of the Dolphin», har han inviteret dusinvis af sine forskerkolleger til at skrive om, hvorfor de er overbevist om, at dyr har følelser.

Katte og følelser

Vi, som bor sammen med katte, er næppe overraskede over, at forskerne giver os medhold i det, vi hele tiden har observeret, nemlig at vore katte er i stand til at udvise hele spekteret af de følelser, vi selv har. Kærlighed og jalousi, venskab, sorg når en elsket kammerat forsvinder, eller når en ejer dør, vrede, had og afsky. Kattene siger det selvsagt ikke med ord, men de viser os deres følelser ved mimik og adfærd, som ikke er til at tage fejl af.

Alligevel findes der også blandt kattefolk nogen, der afviser, at katte skulle have følelser på samme måde som vi mennesker. Ikke så sært måske, siden der er mange kvinder blandt kattefolkene? Ifølge Norsk Gallups undersøgelse af nordmænds forhold til udviklingslæren svarede nemlig 62 procent af de kvindelige respondenter, at de ikke troede, vi mennesker har fælles stamfader med aberne, mens 71 procent af mændene var helt med på, at vi stammer fra aberne. For øvrigt en kønsforskel ingen forskere har kunnet give svar på.

Hvis vi trods enkelte skeptikere tager udgangspunkt i, at vore katte elsker og hader akkurat som vi, må det få konsekvenser for, hvilken slags liv vi tilbyder vore katte. Opdrættere, som har flere katte, end de har tid til at give al den kærlighed og omsorg, den

enkelte kat behøver, for eksempel, vil måske skulle revurdere deres kattehold.

Når det er sagt, findes der også videnskabeligt belæg for, at dyr udvikler forskellige personligheder, akkurat som vi. Nogen bliver udadvendte, andre indadvendte og så videre.

Alle katte trænger dermed ikke til lige megen kontakt eller opmærksomhed. Her må man lære sine katte at kende for at kunne give hvert individ den respons, det trænger til.

Anerkender man katten som et emotionelt dyr, stiller det altså større krav til vort kattehold. Eller, som man også kan udtrykke det: Hjælp, min kat elsker mig! Hvad gør jeg nu?

Kilder:

Treating Emotional Allergies In Pets And Their Owners, af Roger Valentine, D.V.M., og Rahmie Valentine, L.Ac., O.M.D., Veterinary NAET Animal Emotions, af Laura Tangle, US News and World Report, 30. okt. 2000

Do Animals Have Feelings? af Susan Rubinowitz, PetPlace.com
Animals have personalities, emotions and thoughts, just as humans do, UT Austin psychologist says, The University of Texas at Austin News, 1. aug. 2001

Do Cats Have Emotions? af Sarah Hartwell, Messybeast.com
Kvinner er fra Eden, menn fra jungelen, af Didrik Søderlind, forskning.no, 29. jan. 2003

ARKIVFOTO